

Mediebilden av friskoleforskning i Sverige

En granskning av hur källor i Wallster (2026)¹ återges i DN, SR och SVT

9/2/2026

---

¹ Wallster, T. (3 februari 2026). Skolforskningen som försvann i debatten. Timbro.
<https://timbro.se/smedjan/skolforskningen-som-forsvann-i-debatten/>

Innehåll

Inledning	2
Metod, avgränsningar och begränsningar	3
Granskning av källor angivna i Wallster (2026)	4
Källa 1	4
Källa 2	4
Källa 3	7
Källa 4	7
Källa 5	7
Källa 6	8
Källa 7	8
Källa 8	9
Källa 9	9
Källa 10	9
Samlad analys	10

Inledning

Med anledning av att Wallster (2026) menar att det finns omfattande officiell statistik och kvalificerad skolforskning som belyser värdet av friskolor, men att en stor del av denna forskning sällan eller aldrig syns i media, syftar denna studie till att undersöka i vilken utsträckning de källor som anges i artikeln återges i svenska nyhetsmedier.

Metod, avgränsningar och begränsningar

Studien inleddes med en kartläggning av samtliga källor och rapporter som länkades i Wallsters (2026) artikel. Därefter genomfördes systematiska sökningar efter dessa rapporter och artiklar i svenska nyhetsmedier, med specifikt fokus på Dagens Nyheter (DN), Sveriges Radio (SR) och Sveriges Television (SVT). Sökningarna gjordes dels via Google, dels via respektive mediehus egna sökfunktioner. Publicerade texter som hänvisade till någon av de källor som anges i Wallster (2026) dokumenterades, både när den specifika rapporten eller artikeln namngavs och när det genom innehåll och beskrivning tydligt framgick att det var just den aktuella studien som avsågs. För varje träff noterades även i vilket sammanhang som källan användes samt hur den beskrevs i artikeln eller inslaget. Studiens avgränsning innebär att audiovisuellt material såsom radioinslag och tv-inslag inte beaktades, då studien fokuserade på skriftligt publicerat material i nyhetsmediernas webbarkiv. Ambitionen var att dokumentera så mycket relevant material som möjligt, men det kan inte garanteras att samtliga förekomster har identifierats. Det finns därmed en risk för bortfall. Vidare förekommer publicerat material där forskare eller journalister refererar till närliggande forskning eller statistik utan att explicit nämna uppdragsgivaren eller den specifika rapport eller artikel som anges i Wallster (2026). Sådana indirekta hänvisningar har inte inkluderats i studiens dokumentation.

Granskning av källor angivna i Wallster (2026)

Källa 1

Angelov, N. & Edmark, K. (11 oktober 2016). Fristående högstadieskolors etableringsmönster. IFAU. <https://www.ifau.se/Press/Meddelanden/fristaende-hogstadieskolors-etableringsmonster/>

Material som belyser källa 1

Malm, P. (15 juni 2016). Friskolornas etablering. SVT. <https://www.svt.se/nyheter/svtforum/friskolornas-etablering>

Beskrivning av materialet som belyser källa 1

Materialet belyser källan genom att uppmärksamma en rapport till ESO (Expertgruppen för studier i offentlig ekonomi), där forskarna Nikolay Angelov och Karin Edmark undersöker vilka faktorer som påverkar var friskolor etableras: *”När skolan själv får välja”, så heter en ny rapport till ESO (Expertgruppen för studier i offentlig ekonomi). De båda forskarna Nikolay Angelov och Karin Edmark har undersökt vilka faktorer som varit viktiga när friskolor etablerats*”. I inslaget beskrivs hur rapporten analyserar betydelsen av ekonomiska incitament, områdets socioekonomiska karaktäristika samt skillnader mellan vinstdrivande och icke-vinstdrivande friskolor i fråga om etableringsbeslut.

Källa 2

Böhlmark, A., & Lindahl, M. (2012). Har den växande friskolesektorn varit bra för elevernas utbildningsresultat på kort och lång sikt? IFAU. <https://www.ifau.se/Forskning/Publikationer/Rapporter/2012/Har-den-vaxande-friskolesektorn-varit-bra-for-elevernas-utbildningsresultat-pa-kort-och-lang-sikt-/>

Material 1 som belyser källa 2

SVT. (31 oktober 2012). Friskolor påverkar elevprestationer. <https://www.svt.se/nyheter/inrikes/friskolor-paverkar-elevprestationer>

Beskrivning av material 1 som belyser källa 2

SVT belyser källan genom att referera till rapporten från IFAU om sambandet mellan andelen friskolor i en kommun och elevers skolresultat: *”Ju högre andel friskolor en kommun har desto bättre presterar eleverna. Det visar en ny rapport. Det gäller inte bara friskolorna utan också eleverna i de kommunala skolorna, framgår av en rapport från arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering (IFAU)”*. Rapportens resultat återges i huvudsak genom hänvisning till SvD:s rapportering och intervjuer, där rapportförfattaren Mikael Lindahl citeras. I artikeln framhålls att rapporten visar ett positivt samband mellan en högre andel friskolor och förbättrade elevprestationer, både i fristående och kommunala skolor, baserat på

betyg och resultat i nationella prov i matematik och engelska. Källan porträtteras i ett kortfattat och refererande nyhetsformat och återger möjliga förklaringar som lyfts i den ursprungliga rapporteringen, såsom ökad konkurrens mellan skolor, förbättrad elevmatchning och spridning av pedagogiska metoder. SVT-artikeln fungerar främst som en vidareförmedling av SvD:s rapportering om forskningen.

Material 2 som belyser källa 2

SVT. (31 oktober 2012). Friskolor påverkar elevers betyg.

<https://www.svt.se/nyheter/nyhetstecken/friskolor-paverkar-elevers-betyg>

Beskrivning av material 2 som belyser källa 2

SVT presenterar studiens huvudresultat i koncentrerad form: *”Ju högre andel friskolor en kommun har desto bättre presterar eleverna. Det gäller inte bara friskolorna utan även eleverna i de kommunala skolorna. Det framgår av en rapport från arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering (IFAU)”*. Artikeln hänvisar till rapportförfattaren Mikael Lindahl, vars uttalande återges via SvD:s rapportering. Rubriken *”Friskolor påverkar elevers betyg”* ger möjligtvis läsaren ett intryck av att friskolor i sig leder till högre betyg, vilket kan uppfattas som mer kausalt än vad studien uttryckligen fastslår.

Material 3 som belyser källa 2

Ramqvist, P. (31 oktober 2012). Friskolor höjer elevernas betyg. DN.

<https://www.dn.se/ekonomi/friskolor-hojer-elevernas-betyg/>

Beskrivning av material 3 som belyser källa 2

DN presenterar IFAU-rapportens resultat kortfattat och redogör för hur forskarna jämfört kommuner med olika andel friskolor och funnit ett positivt samband mellan en högre andel friskoleelever och förbättrade genomsnittresultat på nationella prov och i betyg: *”Det är Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering, IFAU, som har undersökt hur friskolereformen år 1992 har påverkat elevernas provresultat och betyg. IFAU har jämfört kommuner där det sedan reformen startats många friskolor med kommuner där det startats få eller inga friskolor”*. Artikeln återger att en ökning av andelen friskoleelever med tio procentenheter kopplas till en ökning av elevernas kunskapsresultat med cirka 3-4 procent. Artikelns rubrik *”Friskolor höjer elevernas betyg”* kan däremot uppfattas ge en mer kausal och tillspetsad tolkning av resultaten än vad som fullt ut framgår i rapportens nyanseringar. Brödtexten framhåller dock att forskarna inte kan fastställa den exakta mekanismen bakom sambandet och att elever inte nödvändigtvis presterar bättre enbart av att gå i en friskola, utan att även elever i kommunala skolor kan gynnas av en ökad andel friskolor i kommunen.

Material 4 som belyser källa 2

Hamilton, U. (7 juli 2016). “Ensidigt och vilseledande om friskolor”. SVT.

<https://www.svt.se/opinion/friskolesvar>

Beskrivning av material 4 som belyser källa 2

I artikeln hänvisas till forskningen från IFAU som stöd för argumentet att friskolor inte har orsakat försämrade skolresultat, utan istället haft en dämpande effekt på resultatnedgången: *"IFAU pekar istället på studieresultaten har höjts i kommuner där friskolor har etablerat sig och att resultatfallet började redan innan friskolereformen. Enligt IFAU har friskolereformen snarare lindrat tappet"*. Källan fungerar främst som ett stödjande argument i en normativ text, där forskningen åberopas för att bemöta kritik mot friskolor. Studien refereras till för att styrka ett positivt eller mildrande samband mellan friskolors etablering och elevers studieresultat, men utan att den ursprungliga forskningen presenteras i detalj eller att läsaren ges möjlighet att identifiera den specifika rapporten.

Material 5 som belyser källa 2

DN. (31 oktober 2012). Friskolor drar upp snittbetyget.

<https://www.dn.se/nyheter/sverige/friskolor-drar-upp-snittbetyget/>

Beskrivning av material 5 som belyser källa 2

Artikeln framhåller att studien från IFAU visar ett positivt samband mellan andelen friskoleelever i en kommun och elevers genomsnittliga resultat: *"Eleverna i de kommunala skolorna drar lika stor nytta av friskolorna i form av bättre resultat, enligt studien från Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering (Ifau)"*. Studien presenteras kortfattat genom att artikeln anger att både elever i friskolor och i kommunala skolor presterar bättre i kommuner med högre friskoleandel. Den citerar en av rapportförfattarna, Mikael Lindahl, som menar att friskolor inte varit orsaken till försämrade resultat, och nämner några möjliga förklaringar.

Material 6 som belyser källa 2

Hamilton, U. (29 september 2016). DN Debatt Repliker: "Fler elever betyder inte sämre kunskapsresultat". DN. <https://www.dn.se/debatt/repliker/flu- elever-betyder-inte-samre-kunskapsresultat/>

Beskrivning av material 6 som belyser källa 2

I artikeln hänvisas IFAU till i ett argumenterande sammanhang för att stärka ett resonemang om att friskolor inte driver upp kommunala kostnader. IFAU nämns kortfattat tillsammans med statliga utredningar och Statskontoret som exempel på forsknings- och myndighetskällor som enligt skribenten inte finner något samband mellan en ökad andel elever i friskolor och ökade kostnader för kommunerna: *"Läraryrket går därmed emot statliga utredningar, Statskontoret och forskningsresultat från IFAU som visat att det inte finns samband mellan fler elever i friskolor och ökade kostnader för kommunerna"*. Det saknas en närmare beskrivning av den specifika IFAU-studien.

Källa 3

Edmark, K., Frölich, M. & Wondratschek, V. (2014). Hur har 1990-talets skolvalsreformer påverkat elever med olika familjebakgrund? IFAU.

<https://www.ifau.se/Forskning/Publikationer/Rapporter/2014/Hur-har-1990-talets-skolvalsreformer-paverkat-elever-med-olika-familjebakgrund/>

Material som belyser källa 3

Von Seth, C. J. (21 augusti 2014). Ledare: Skolvalet: Klassrummet har alltid en valuta. DN.

<https://www.dn.se/ledare/signerat/skolvalet-klassrummet-har-alltid-en-valuta/>

Beskrivning av materialet som belyser källa 3

IFAU-studiens resultat presenteras i ledarartikeln, i samband med ett resonemang om skolvalets effekter på likvärdighet och elevers utfall: *"Forskningsinstitutet IFAU lämnar i den nya rapporten "Hur har 1990-talets skolvalsreformer påverkat elever med olika familjebakgrund?" heller inga entydiga svar. Själva reformerna är svårstuderade, men med hjälp av detaljerade data har forskarna försökt komma runt de hinder som annars gör det svårt att ringa in effekterna. Som visar sig vara små".* Artikeln nämner studieresultatet som visar att det inte hittades signifikanta negativa effekter för elever från resurssvaga hem. IFAU-rapporten placeras i ett bredare samhällsperspektiv om social ojämlikhet och utbildning. Författaren använder begreppet "valutor" metaforiskt för att beskriva olika resurser, som bostadsadress, socialt kapital, framförhållning och kontaktnät, som högutbildade och etablerade föräldrar kan använda för att gynna sina barns skolgång: *"Högutbildade och etablerade föräldrar har förstås alltid haft, och kommer alltid ha, olika sorters valutor att placera i sina barns framtid. Bostadsadressen var den som var gångbar så länge närhetsprincipen styrde. Rika har på det sättet alltid kunnat välja fritt".* Poängen är att ojämlika förutsättningar mellan familjer framställs som något strukturellt och långvarigt, inte som enbart ett resultat av skolvalsreformen.

Källa 4

Expressen. (7 oktober 2024). Friskolor minskar kommunens risk.

<https://www.expressen.se/ledare/replik/friskolor-minskar-kommunens-risk/>

Material som belyser källa 4

Inget material ansågs belysa källan.

Källa 5

Heller Sahlgren, G. (mars 2024). Vad kan vi lära av PISA 2022? IFN.

<https://www.ifn.se/media/ipzng4x3/2024-heller-sahlgren-vad-kan-vi-l%C3%A4ra-av-pisa->

2022.pdf

Material som belyser källa 5

Heller Sahlgren, G. (20 mars 2024). DN Debatt. "Skyll inte på friskolorna när eleverna räknar fel". DN. <https://www.dn.se/debatt/skyll-inte-pa-friskolorna-nar-eleverna-raknar-fel/>

Beskrivning av materialet som belyser källa 5

I DN Debatt-artikeln presenterar skribenten sin egen rapport som ett centralt underlag för de slutsatser som förs fram. Rapporten beskrivs som en analys av faktorer med betydelse för skolpolitik och elevers prestationer, särskilt i matematik, och sammanfattas genom påståenden om vilka undervisningspraktiker som är positivt respektive negativt relaterade till resultat i Pisa: "I en ny rapport har jag studerat ett antal faktorer av relevans för skolpolitiken. Jag finner att elevers exponering för ren matematik (exempelvis traditionella ekvationer), grundläggande kognitiv aktivering i matematikundervisningen (såsom memorering av regler av relevans för problemlösning) och ordning på matematiklektionerna är positivt relaterat till elevers prestationer". Traditionell undervisning, ordning i klassrummet och läxor lyfts fram som gynnsamma faktorer, medan digitala hjälpmedel, förseningar och skolk kopplas till sämre utfall. Resultaten används också för att bemöta kritik mot friskolor i skoldebatten. Författaren kontrasterar anklagelser om att friskolor bidrar till fallande resultat med egna tolkningar av Pisa 2022, där elever i fristående skolor uppges prestera bättre än i kommunala skolor när elevbakgrund beaktas. Samtidigt framhålls att vinstdrivande och icke-vinstdrivande friskolor presterar likvärdigt. Pisa-hänvisningen fungerar därmed som empiriskt stöd i ett argument som ifrågasätter bilden av friskolor som huvudförklaring till sjunkande resultat och i stället pekar mot andra möjliga orsaker.

Källa 6

Heller Sahlgren, G. (mars 2022). *Stora skillnader i skolkvalitet*. Svenskt Näringsliv. https://www.svensktnaringsliv.se/bilder_och_dokument/i4k0f7_rapport-foradlingsvarde_webbpdf_1184426.html/Rapport+F%C3%B6r+C3%A4dlingsv%C3%A4rd e_webb.pdf

Material som belyser källa 6

Inget material ansågs belysa källan.

Källa 7

Heller Sahlgren, G & Jordahl, H. (27 mars 2018). *Forskare: Bäst kvalitet i lönsam skola*. Dagens industri. <https://www.di.se/debatt/forskare-bast-kvalitet-i-lonsam-skola/>

Material som belyser källa 7

Inget material ansågs belysa källan.

Källa 8

Heller Sahlgren, G. (2023). Independent-School Competition and Sweden's Performance in TIMSS (IFN Working Paper No. 1472). IFN. <https://www.ifn.se/publikationer/working-papers/2023/1472/>

Material som belyser källa 8

Heller Sahlgren, G. (5 september 2023). DN Debatt: "Friskolereformen har ökat kunskaperna hos alla elever". DN. <https://www.dn.se/debatt/friskolereformen-har-okat-kunskaperna-hos-alla-elever/>

Beskrivning av materialet som belyser källa 8

Liksom källan är artikeln skriven av Heller Sahlgren, som länkar till och sammanfattar rapportens resultat: "I en ny studie har jag därför analyserat hur tillväxten av fristående skolor har påverkat Sveriges resultatutveckling i Timss, ett internationellt prov som mäter åttondeklassares kunskaper i matematik och naturvetenskap". Rapporten används i artikeln för att ifrågasätta regeringens aviserade skärpningar av friskolesystemet och argumentera för att reformarbetet inte bör utgå från antagandet att friskolor har försämrat kunskapsresultaten. Rapporten framställs som en analys av hur ökad friskoleetablering och konkurrens påverkat elevers resultat i internationella kunskapsmätningar, särskilt TIMSS, och används som stöd för tesen att friskolereformen bidragit till högre kunskaper i matematik och naturvetenskap och därför inte bör ses som huvudförklaring till kunskapsfall.

Källa 9

IFAU. (12 maj 2020). *Skolans ökade resultatskillnader beror på förändrad elevsammansättning*. <https://www.ifau.se/Press/Pressmeddelanden/skolans-okade-resultatskillnader-beror-pa-forandrad-elevsammansattning/>

Material som belyser källa 9

Inget material ansågs belysa källan.

Källa 10

Skolinspektionen. (19 januari 2026). *Resultat från Skolenkäten 2025*. <https://www.skolinspektionen.se/skolenkaten/resultat-fran-skolenkaten/resultat-skolenkaten-2025/>

Material 1 som belyser källa 10

Erlandsson, M. & Nilholm, C. (19 september 2025). DN Debatt: "Detta krävs för att svensk skola ska nå OECD-toppen igen". DN. <https://www.dn.se/debatt/detta-kravs-for-att-svensk-skola-ska-na-oecd-toppen-igen/>

Beskrivning av material 1 som belyser källa 10

Skolenkäten 2025 nämns kort i artikeln som ett statistiskt underlag för påståendet att många vårdnadshavare är nöjda med sina barns skolor. Den används i inledningen som ett exempel på att det finns positiva omdömen om svensk grundskola, trots att artikeln i övrigt fokuserar på olika problem och utvecklingsbehov i skolsystemet. Källan återges i mycket övergripande form genom att ange att *"en stor andel vårdnadshavare enligt Skolenkäten 2025 är nöjda med sina barns grundskolor"*. Skolenkäten fungerar därför främst som ett kort refererat bakgrundsunderlag i resonemanget.

Material 2 som belyser källa 10

Letmark, P. & Costantini, D. (10 juni 2025). Nio av tio lärare kritiska till vinstuttag i skolan. DN. <https://www.dn.se/sverige/nio-av-tio-larare-kritiska-till-vinstuttag-i-skolan/>

Beskrivning av material 2 som belyser källa 10

Skolenkäten nämns kort i artikeln som ett motargument i en replik från Almega utbildnings branschföreträdare. Han pekar på skolenkäten från Skolinspektionen där lärare uppger att de trivs bättre i fristående än i kommunala skolor, och använder detta som stöd för att tystnadskultur och liknande problem i vinstdrivna skolor bör ses som undantag snarare än ett systemfel: *"Den tystnadskulturen som lärare vittnar om är oacceptabel, menar han. Men hänvisar till en skolenkät som genomförts av Skolinspektionen där lärare uppger att de trivs bättre i fristående än i kommunala skolor"*.

Samlad analys

Genomgången visar att de källor som anges i Wallster (2026) endast i begränsad utsträckning återges i svenska nyhetsmedier. Av de tio identifierade källorna återfinns material som explicit hänvisar till sex, medan fyra inte kunnat identifieras i DN, SVT eller SR inom ramen för denna studie. Av de källor som faktiskt förekommer i medierna är det dessutom ofta fråga om kortfattade hänvisningar där forskningsresultat återges i förenklad form eller används som stöd i ett argumenterande sammanhang, exempelvis i debattartiklar eller repliker.

När källorna återges i nyhetsartiklar sker det i regel genom korta sammanfattningar av huvudresultat, ibland med rubriker eller formuleringar som kan ge en mer tillspetsad eller kausal tolkning än vad som fullt ut framgår av den ursprungliga forskningen. I flera fall används forskningen selektivt för att stödja ett visst resonemang i den aktuella artikeln, snarare än att presenteras som ett fristående forskningsresultat med dess fulla nyanser och begränsningar. Samtidigt finns exempel där studier återges mer neutralt och refererande i nyhetsformat, men även där är presentationen ofta översiktlig.

Sammantaget tyder genomgången på att en majoritet av de källor som Wallster (2026) hänvisar till förekommer i någon form i svenska nyhetsmedier, men att synligheten är ojämnt fördelad och att återgivningen ofta är kortfattad och kontextbunden. Flera källor saknar helt

explicit medieexponering i det undersökta materialet. Resultatet ger därmed visst stöd för påståendet att en del av den forskning som lyfts fram i Wallster (2026) har begränsad närvaro i nyhetsmedier, samtidigt som det också framgår att vissa centrala studier faktiskt har uppmärksammats, om än i förenklad eller selektiv form.